

PERSBERICHT

Lokale binding belangrijk voor 'doe-democratie'

Den Haag, 19 januari 2015

- Twee derde van de dorpsbewoners (65%) heeft vooral vrienden buiten het dorp of zelfs helemaal geen vrienden in het dorp. Toch kent drie kwart (77%) van de dorpsbewoners meer dan 20 dorpsgenoten van voornaam en kan de helft (47%) meer dan vijf dorpsgenoten vragen om hulp.
- Dorpsbewoners van 75 jaar en ouder zijn meer op het dorp aangewezen, maar hebben er minder sociale contacten.
- Bewoners met de meeste sociale binding met het dorp zetten zich vaker in voor de leefbaarheid (61%) dan bewoners met de minste sociale binding (19%). Ook culturele binding gaat gepaard met lokale inzet.
- Bewoners van dorpen met een mooie ligging zetten zich iets vaker in voor de leefbaarheid (37%) dan bewoners van dorpen met een minder mooie ligging (34%).

Dit zijn enkele bevindingen van de SCP-publicatie *Dichtbij huis. Lokale binding en inzet van dorpsbewoners*. Onderzoeker Lotte Vermeij laat hierin zien hoe hedendaagse dorpsbewoners met hun lokale omgeving verbonden zijn en wat deze lokale binding betekent voor de vrijwillige inzet van bewoners voor lokale doelen. De resultaten tonen het grote belang van lokale binding voor de 'doe-democratie' die momenteel door de overheid wordt nagestreefd.

Het onderzoek maakt onderdeel uit van de Sociale Staat van het Platteland (SSP) een onderzoeksprogramma dat het SCP uitvoert op verzoek van het ministerie van Economische Zaken (EZ). Deze studie is gebaseerd op een schriftelijke/online enquête onder ruim 7000 bewoners van kleine dorpen (<3000 inwoners) en buitengebieden.

Groot deel van levens van dorpsbewoners speelt zich buiten het dorp af

De meeste bezigheden van dorpsbewoners vinden plaats buiten het dorp. De meeste bewoners doen hun boodschappen overwegend buiten het dorp (58%), bezoeken horeca vooral buiten het dorp (67%) en werken op meer dan 5 kilometer afstand van de eigen woning (73%).

Bijna alle dorpsbewoners (94%) komen minimaal wekelijks buiten het dorp en bijna de helft (42%) vrijwel dagelijks. Deze functionele binding is relatief sterk onder lager opgeleiden en ouderen.

Contacten buiten dorp zijn belangrijker, maar veel bekenden in het dorp

De sociale binding van dorpsbewoners vertoont een dubbel beeld: het sociale netwerk van de meeste dorpsbewoners bevindt zich overwegend buiten het dorp, maar toch hebben de meeste bewoners tientallen bekenden in het dorp. Tussen bewoners zijn er duidelijke verschillen: terwijl een derde (33%) geen vrienden in het dorp heeft, heeft een vijfde juist meer vrienden in het dorp dan erbuiten (18%). Groepen met minder sociale binding dan anderen zijn: jongeren, nieuwe bewoners, hoger opgeleiden en bewoners met financiële beperkingen.

Ook cultuur en landschap zorgen voor lokale binding

Een andere vorm van lokale binding is culturele binding: meer dan de helft van de dorpsbewoners (59%) spreekt bijvoorbeeld een dialect of streektaal en twee derde (66%) kijkt wel eens naar regionale televisie. Een ander belangrijk aspect van de lokale binding van dorpsbewoners is de landschappelijke binding: voor meer dan de helft is 'rust en ruimte' (53%) en 'het landschap in de omgeving' (51%) heel belangrijk. Dit is duidelijk meer dan het aandeel bewoners dat 'het sociale leven in het dorp' heel belangrijk vindt (26%). Groepen met een sterke culturele binding zijn lager opgeleiden en oorspronkelijke dorpsbewoners; landschappelijke binding is juist sterk onder hoger opgeleiden en nieuwe bewoners.

Oudere dorpsbewoners hebben minder sociale contacten in het dorp

Bewoners van 75 jaar en ouder zijn functioneel sterk aan het dorp gebonden: terwijl bijvoorbeeld twee derde van de jongeren (vrijwel) dagelijks buiten het dorp komt, is dit onder deze ouderen maar 9%. Hoewel contacten met dorpsgenoten een groter deel van hun netwerk uitmaken, hebben zij er relatief weinig: 9% van hen kent geen dorpsgenoten die zij om hulp kunnen vragen en een derde voelt zich niet door dorpsgenoten gewaardeerd.

Meer sociale en culturele binding, meer inzet voor lokale doelen

Wie veel sociale binding heeft met dorpsgenoten, zet zich vaker in voor verschillende lokale doelen. Vergelijken we de groep bewoners met de sterkste sociale binding met de groep met de minst sterke sociale binding, dan is de eerste groep vaker actief voor de leefbaarheid van het dorp (61 versus 19%), voor de omgevingskwaliteit (23 versus 8%) en vaker bereid burens en buurtgenoten te helpen (27 versus 11%). In iets mindere mate gaat ook culturele binding gepaard met meer inzet voor lokale doelen. Functionele binding levert geen bijdrage aan de inzet van bewoners en landschappelijke binding draagt alleen bij aan de inzet voor de omgevingskwaliteiten als natuur en landschap.

In de mooie dorpen veel inzet dankzij sterke lokale sociale binding

In de dorpen met een bovengemiddeld mooie ligging zijn bewoners iets vaker actief dan in andere dorpen. Rond de stad onderscheiden bewoners van mooiere dorpen zich door meer inzet voor de leefbaarheid (36 versus 32%) en de omgevingskwaliteit (18 versus 11%). Op het meer afgelegen platteland onderscheiden bewoners van mooie dorpen zich door meer inzet voor de leefbaarheid (38% versus 35%) en een grotere hulpbereidheid jegens burens en buurtgenoten (19 versus 16%). Deze kleine verschillen worden veroorzaakt door een relatief sterke lokale binding van bewoners van de mooiere dorpen.

In de kleinste dorpen veel inzet voor lokale doelen ondanks beperkte lokale sociale binding

Bewoners van de kleinste dorpen (100-999 inwoners) zijn wat vaker dan bewoners van de grotere dorpen (1000-1999 en 2000-2999 inwoners) actief voor de leefbaarheid (40 versus 35 resp. 35%) en voor de omgevingskwaliteit (17 versus 12 resp. 13%). Dit verschil wordt niet verklaard door verschillen in binding. Bewoners van de kleinste dorpen ervaren weliswaar een sterke culturele en landschappelijke binding, maar hun functionele en sociale binding is juist zwak.

In de dorpen in krimpgemeenten tonen bewoners iets meer initiatief dan elders

Dorpsbewoners in krimpgebieden doen niet onder voor dorpsbewoners in groeigemeenten in hun inzet voor lokale doelen. Integendeel, zij zijn iets vaker actief voor lokale doelen als initiatiefnemer. Dit verschil wordt niet verklaard door verschillen in binding; dorpsbewoners van krimpgemeenten onderscheiden zich alleen door hun sterke culturele binding.

SCP-publicatie 2014-28, *Dichtbij huis. Lokale binding en inzet van dorpsbewoners*, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, ISBN 978 90 377 0722 9, prijs € 21,00

De publicatie is verkrijgbaar bij de (internet-)boekhandel of te bestellen via de website: www.scp.nl

Voor meer informatie: SCP: Lotte Vermeij, tel.: 070 – 340 62 64, e-mail: l.vermeij@scp.nl.

Voor algemene informatie: SCP: Irma Schenk, tel.: 070 – 340 5605, e-mail: i.schenk@scp.nl